DIVORȚUL: CONSECINȚE ASUPRA DEZVOLTĂRII COPILULUI DE VÂRSTĂ ȘCOLARĂ (Caz în r-nul Leova)

Alina STANCIU

L'article contient des données réelles qui démontrent les conséquences négatives du divorce sur les enfants d'âge scolaire. La recherche a montré que le divorce affecte négativement la santé physique, mental, émotionnel et psychologique des enfants. Le divorce des parents provoque des sérieux changements dans le comportement des enfants et après le divorce est influencé la relation de l'enfant avec les parents biologiques et leur relation avec la famille élargie. La recherche a montré aussi que les enfants d'âge scolaire acceptent le divorce plus difficilement. En conclusion, la recherche a montré que les enfants souffrent beaucoup la séparation d'un parent et pour un avenir sûr l'enfant a besoin de grandir dans une famille complète.

Actualitatea temei investigate. Căsătoria şi familia reprezintă instituţii fundamentale în orice societate, a căror funcţionare adecvată determină o funcționalitate corespunzătoare a întregii societăţi, influenţând astfel echilibrul societal. Cu toate acestea, relaţia dintre soţi uneori, din diferite motive, se destramă, ei fiind nevoiţi să recurgă la un pas destul de dureros – să divorţeze. Cât priveşte numărul de divorţuri la 1000 de locuitori, Republica Moldova a devenit în prezent unul din lideri în Europa. Conform statisticilor naționale, circa jumătate din căsătorii se încheie cu divorț. Spre exemplu, în anul 2016, în Moldova la 100 de căsătorii reveneau cca 43 de divorțuri, comparativ cu anul 1980 când această cifră era doar de 24 de divorțuri la 100 de căsătorii. De asemenea, şi raionul Leova se confruntă cu o rată mare a divorţialităţii. Astfel, în anul 2016, la 506 căsătorii încheiate reveneau 213 divorţuri. Datele statistice demonstrează de fapt că numărul de divorţuri este în creştere, iar odată cu această tendinţă cresc atât riscurile sociale, cât şi cele personale ce ţin strict de familie şi copii, mai sensibili la schimbările ce au loc după divorţ fiind însă copiii de vârstă şcolară. **Scopul** studiului constă în evidenţierea consecinţelor negative ale divorţului asupra dezvoltării copilului de vârstă şcolară din r-nul Leova şi stabilirea măsurilor de diminuare a acestora.

Baza teoretico-metodologică conţine următoarele teorii de referinţă: teoria structural-funcționalistă, teoriile conflictului, interac

ționalismului simbolic, dezvoltării (ciclurilor vieții familiale), paradigma comunicațională, teoriile atașamentului, pierderii, învățării sociale, îngrijirii. Aceste teorii își au originea în lucrările cercetătorilor: T. Parsons, R. Merton, K. Marx, J. Mead, P. Sorokin, D. Howe, H. Spencer etc.

Pentru realizarea scopului propus, au fost utilizate mai multe **metode praxiologice**: *interviul individual aprofundat* (șase interviuri cu specialiștii din raionul Leova, cinci – cu părinți divorțați și cinci – cu copii din familii divorțate); *studiul de caz* (2 studii de caz: unul cu un copil cu părinții divorțați și unul cu un copil din familia completă, prin intermediul cărora au fost elucidate diferențele dintre copilul crescut și educat de un singur părinte în urma divorțului și cel crescut și educat de ambii părinți); *analiza SWOT a legislației*, prin care s-au conturat punctele slabe și cele tari ale legislației cu referire la divorț; *tehnica „scrisoare către tatăl meu”,* aplicată la patru copii de vârstă școlară în scopul cunoașterii problemelor cu care aceștia se confruntă și a atitudinii lor față de părintele plecat în urma divorțului.

Rezultate. Din perspectivă juridică, divorțul reprezintă o procedură de desfacere a căsătoriei în mod legal, atunci când continuarea acesteia a devenit imposibilă din motive temeinice pentru cel care cere desfacerea. Cauzele divorțului invocate de specialiștii și părinții intervievați sunt multiple: *„…cele mai multe divorțuri în raionul nostru* (Leova – A.S.) *se produc din cauza geloziei, incompatibilității, infidelității sau violenței în familie. În ultima perioadă avem și cazuri când familiile divorțează din cauza banilor, neînțelegerii cu socrii sau a migrației unuia din parteneri”.*

Indiferent de cauzele care au condus la divorț, acesta implică o serie largă de efecte negative economice, morale, emoționale și spirituale pentru membrii familiei. După cum demonstrează mai multe studii, inclusiv cercetarea realizată de autor, cu cele mai grave „sechele” în urma divorțului, rămân totuși copiii. Ei sunt cei mai afectați de ruptura respectivă, suferă cel mai mult, iar în comportamentul și gândirea lor au loc transformări profunde.

Impactul negativ al divorțului este determinat de mai multe variabile, precum ar fi: gradul de conflictualitate a părinților, valoarea părintelui plecat în viața copilului etc. Vârsta copilului la divorț rămâne a fi însă cel mai important factor care influențează

comportamentul acestora. În contextul dat, copiii şcolari sunt foarte puternic afectaţi de schimbările ce au loc în familie odată cu pronunţarea divorţului, manifestând o întreagă diversitate de reacţii. *„… Nu negăm faptul că toţi copiii, indiferent de vârstă suferă de pe urma divorţului, însă cel mai greu de acceptat divorţul este pentru copiii de vârstă şcolară, ei fiind cei mai sensibili la schimbările ce au loc după divorţ”*(Psiholog, DASPF Leova).

Specialiştii intervievaţi cu referire la consecinţele divorţului asupra copiilor de vârstă şcolară au menţionat că *„…în general, divorţul afectează foarte mult latura psihologico-emoţională a fiecărui copil, copiii cu părinţi divorţaţi sunt destul de anxioşi, sfioşi, nu vor să comunice, sunt mereu supăraţi, nu răspund la întrebările adresate, alţii sunt destul de năzbâtioşi, agresivi în comunicarea cu mama, neascultători.”*; *„…rezultatele şcolare ale copiilor din familiile divorţate diferă, majoritatea copiilor au rezultate slabe şi nu se implică în activităţile curiculare”*(psiholog şcolar). De asemenea şi părinţii evidenţiază un şir de efecte negative ale divorţului asupra dezvoltării copiilor. Din relatările acestora aflăm următoarele: *„…copiii mă întreabă aproape permanent dacă din cauza lor a plecat tatăl; „…fetiţa mea mă acuză destul de des că sunt rea şi că era mai bine când tatăl ei era acasă; „…după câteva luni de la divorţ, copilul meu a început să se urineze în pat”* etc. În ochii copiilor, divorţul apare în mai multe ipostaze. Astfel, unii copii se simt vinovaţi de producerea divorţului, susţinând că *„…ştiu că tata nu mai este cu noi din vina mea, am fost neascultător şi obraznic când era el acasă”* (Bogdan, 10 ani). Alţii, dimpotrivă, îşi învinovăţesc mama de faptul că tata nu mai este cu ei, susţinând că *„…dacă mama nu se certa aşa de rău cu tata şi nu-i spunea să plece de acasă, tata acum era cu noi acasă”*(Andreea, 10 ani). O parte din copii spun că nu se simt bine că tatăl nu mai este cu ei şi nu se simt egali cu copiii din familiile complete, afirmând că *„…uneori nu vreau să merg la şcoală, ...pe prietenii mei îi aduc taţii lor cu maşina, dar pe mine mă aduce numai bunica, că mama e la lucru. Vreau şi eu să mă aducă tata la şcoală cu maşina noastră”*(Victor, 11 ani). Relaţia copiilor cu părintele plecat, dar şi cu membrii familiei extinse au de suferit în urma divorţului, unii copii menţionând că *„…nu-mi place că de când a plecat tata nici cu buneii nu mă văd”*(Ionuţ, 9 ani).

În concluzie, putem spune că cercetarea realizată de autor confirmă faptul că separarea copilului de unul din părinți în urma divorțului produce o traumă psihosocială şi emoţională profundă, cu consecinţe grave pentru dezvoltarea și sănătatea lui.

Pornind de la multitudinea factorilor ce condiţionează divorţul, considerăm că prevenirea acestui fenomen şi diminuarea consecinţelor asupra copiilor ar fi eficiente prin intervenţia activă:

- *la nivelul familiei* – prin măsuri de protecţie socială a familiei, consiliere predivorţ a cuplului şi copiilor, servicii de asistenţă socială şi psihologice postdivorţ pentru părinte și copil;
- *la nivelul școlii* – prin elaborarea unor programe de sprijin a copiilor cu părinții divorțați, implicarea copiilor din familiile divorțate în activități extrașcolare;
- *la nivelul comunității* – prin colaborarea dintre Administrația publică locală și Administrația publică centrală în vederea creării serviciilor de sprijin pentru copiii din familiile divorțate, colaborarea dintre specialiști în vederea monitorizării schimbărilor survenite în comportamentul copiilor după divorţ, implicarea mai activă a asistentului social, psihologului în lucrul cu copiii din familiile divorțate.
- *la nivel național* – prin dezvoltarea şi promovarea serviciului de mediere pre- şi post- divorţ în cazul partenerilor care sunt conflictuali.

Bibliografie:

1. BĂRAN-PESCARU, A. *Familia azi. O perspectivă sociopedagogică*. București: Aramis, 2004.
2. BULGARU, M., CHISTRUGA, I. *Familia tânără: aspecte ale adaptării la societatea în schimbare.* Chișinău: CE USM, 2015.
3. MĂRGINEANU, L., FOCȘA, T. Consecințele psihosociale ale divorțului asupra copilului. În: *Promovarea drepturilor omului în contextul integrării europene: teorie și practică.* Conferința științifică teoretico-practică internațională. Chișinău, 2013.

Recomandat
Maria BULGARU, dr. hab., prof. univ.